

LUX

3 FILMY
24 JAZYKŮ
28 ZEMÍ

FILM

DAYS

UROK (LEKCE)

Kristina Grozeva, Petar Valchanov
Bulharsko, Řecko

UROK (LEKCE)

KRISTINA GROZEVA, PETAR VALCHANOV

Nada je učitelka angličtiny. Žije společně s manželem, který je bez práce, a jejich čtyřletou dcerou. Když se jednoho dne vrátí z práce, čeká na ni exekutor. Nebyly uhrazeny splátky za dům, její muž použil peníze na jiné účely. Nada má tři dny na to, aby sehnala peníze a uhradila je bance, jinak bude její dům nabídnut k prodeji.

Čas začíná běžet a Nada musí zdolávat překážky, které vystaví její dosud příkladný charakter těžké zkoušce.

MOŽNOSTI ANALÝZY

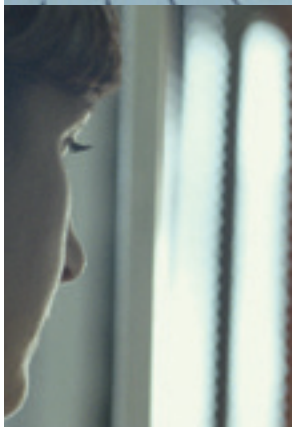
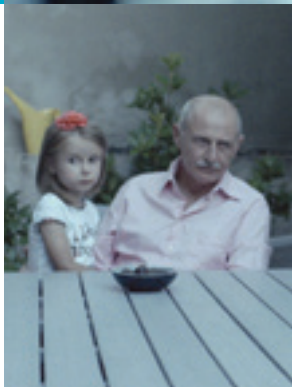
Film je příběhem člověka v nesnázích. Nada má problémy v soukromém životě – musí uhradit dluh – i v práci – nechce dopustit, aby krádež ve škole zůstala nepotrestána. Tyto dvě zápletky, které spolu zpočátku nikterak nesouvisí, se na konci filmu prolínají.

BEZÚHONNÁ ŽENA

Film začíná takto: zákyně zjistí, že jí někdo právě ukradl peněženku, ve které měla peníze na obědy ve školní jídelně. Učitelka Nada požádá žáky, aby vysypali obsah svých tašek, a vybídně okradenou dívku, aby věci prohledala, zda nenajde svou peněženku. Peněženka se však nenajde a Nada požádá všechny žáky, aby se zúčastnili sbírky, kterou by se ztráta peněz nahradila. Sama přispívá jako první. Na konci hodiny oznamuje, že dává zlodějovi poslední šanci, jak se vykoupit: na stěnu umístí prázdnou obálku, kam zloděj bude moci anonymně vložit ukradené peníze. Když při další hodině obálku otevírá, vypadne z ní nedopalek od cigarety. Žáci propuknou v smích. Nada oznamuje, že nepřipustí, aby krádež zůstala nepotrestaná.

Tyto dvě úvodní scény zobrazují Nadu jako postavu pohnoucí po spravedlnosti a jako učitelku, která svou práci vykonává s vědomím morální odpovědnosti. Není jenom učitelka angličtiny, ale musí vychovávat v pravém slova smyslu: hájit hodnoty, v tomto případě poctivost a spravedlnost, a naučit své žáky, aby je respektovali. Dosáhnout tohoto ideálu je pro ni velmi důležité: zdá se, že vše, co v souvislosti s dotyčnou krádeží podniká a říká, se jí osobně dotýká.

Nada je rovněž zobrazena jako rigidní člověk posedlý pořádkem: sešity vyrovnává do dokonalé řady, na ulici zvedá odpadek, který někdo odhodil, a vyhazuje ho do popelnice, na jejím oblečení se nenajde jediná chyba, když jde navštívit svou zesnulou matku na hřbitov, pokládá na její hrob kapesník, aby se mohla posadit.

Problémy řeší s dokonalou sebekontrolou a své emoce drží na uzdě. Snaží se je zatlačit do pozadí, aby dokázala racionálně posoudit události a čelit jim. Ať už při konfrontaci s krádeží, k níž dojde u ní ve třídě, s exekutorem, který jí oznamuje hrozící prodej domu, či se zaměstnavatelem, který jí odmítá zaplatit, obhazuje Naďa svůj postoj, často dosti tvrdě, a jedná vždy naprosto racionálně a klidně. Dalo by se tedy říci, že Naďa je člověk se smyslem pro morálku, který neústupně a s naprostou sebekontrolou hájí ideály spravedlnosti a pořádku.

ZÁPLETKA S DLUHEM

Spálky za dům nebyly uhrazeny, Nadin muž ignoroval upomínky. Nebudou-li peníze do tří dnů zaplacený, bude dům nabídnut k prodeji. Jako první se Naďa snaží vyjednávat s bankovní úřednicí, avšak bez úspěchu. Nezbyvá jí než sehnat peníze. Nejdříve se pokouší získat svou odměnu od zaměstnavatele, pro kterého překládá, ale vrátí se s prázdnou. Vydává se proto do zastavárny.

Jakmile je tento problém vyřešen, objeví se nový: muž, pro něhož překládá, je v úpadku a prchá. Naďa tak nemůže počítat s odměnou za svou práci. Žádá proto lichváře o prodloužení půjčky. Její splacení má nečekaný obrat. Naďa musí dát Mitkovi, který je synovcem dotyčného lichváře, lepší známku, než jakou si zaslouží. Ocítá se tváří v tvář stejnému rozporu jako mladý zloděj, kterého se snažila odhalit na začátku filmu. Je jí nastaveno zrcadlo a ptá se sama sebe: co vedlo tohoto chlapce k tomu, aby kradl? Proč jej tak vehementně chtěla potrestat?

Z FILMOVÉHO HLEDISKA

Urok (Lekce) přináší obdivuhodné estetické rysy. Ve filmu se příliš nehovoří a jeho interpretace je ponechána na divákovi. Sama Naďa se vyjadřuje velmi málo slovy; je málo výmluvná a její obličej je relativně netečný. Sled situací, které prožívá, a gesta, kterými na tyto situace reaguje, umožňují divákovi odhadnout její duševní stav, dát smysl jejím činům a nakonec pochopit, co se děje, co Naďa dělá či co prožívá.

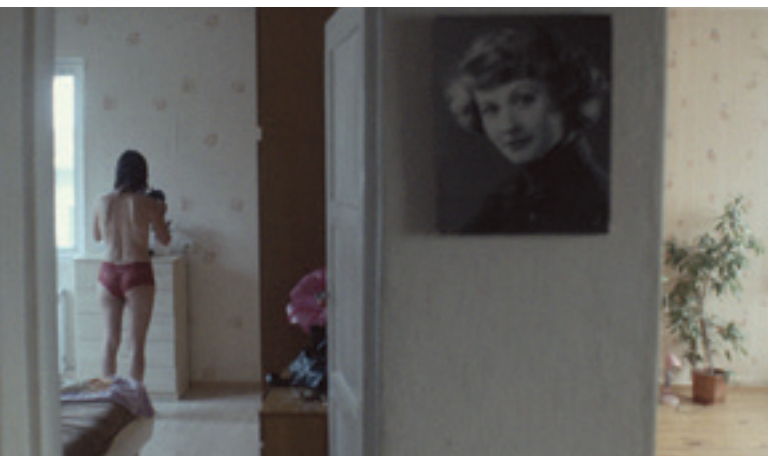
Zdá se tedy, že rytmus filmu je stejný jako rytmus této postavy: občas živý, efektivní, výstižný; jindy zase pomalý, s dlouhými pauzami pro úvahu či pochybnosti. V tomto smyslu lze Naďu srovnávat s *Rosettou* bratrů Dardennových (Belgie, 1999) či s postavou Thierryho ve filmu *Zákon trhu* (Stéphane Brizé, Francie, 2015); obě tyto postavy jsou tak jako Naďa v nesnázích a pozorují, aniž by slovně vyjádřily své myšlenky. Jedná se o filmový styl, který bychom mohli nazvat dokumentárním a který slouží jako sociální kritika odsuzující individualismus, nadřazenost peněz nad morálními hodnotami a ideály.

K ZAMYŠLENÍ

Název filmu, *Urok (Lekce)*, zjevně připomíná povolání hlavní postavy. Nicméně Nadin příběh a její finanční problémy vybízejí i k dalším, subtilnějším interpretacím. Jakými jinými způsoby lze vyložit název filmu? Kdo dává komu v tomto příběhu lekci?

Nada je rozporuplná osobnost, která může být některým divákům nesympatická kvůli své rigiditě, nedostatku humoru, své zdánlivé sebekontrolě. Jiným může být naopak blízká díky svým morálním hodnotám, důstojnosti, způsobu, jakým čelí potížím. Co si myslíte o této postavě vy? Domníváte se například, že její pojetí spravedlnosti je univerzální?

Film se dopodrobna zabývá tématem dluhu: Nada má dluh vůči bance, posléze vůči zastavárně; otec „dluží“ náhrobní kámen své ženě; malý zloděj „dluží“ peníze své třídě; zaměstnavatel „dluží“ odměnu Nadě. Úroky plynoucí z dluhu – svým způsobem cena za poskytnutou službu – jsou evidentně finanční povahy, ale občas mohou mít i morální a psychologickou povahu. Morální cena je občas horentní a rovná se ponížení. Dlužník se nakonec ocitá tváří v tvář věřiteli v roli podřízeného. Můžete rozvést tuto úvahu? Spatřujete zde podobnost s dluhy některých států?

Anne Vervier

REŽISÉŘI: Kristina Grozeva, Petar Valchanov

SCÉNÁŘ: Kristina Grozeva, Petar Valchanov

OBSAZENÍ: Margita Gosheva, Ivan Barnev,
Ivanka Bratoeva, Ivan Savov, Deya Todorova,
Stefan Denolyubov

KAMERA: Krum Rodriguez

PRODUCENTI: Kristina Grozeva, Petar
Valchanov, Konstantina Stavrianou,
Rena Vougioukalou, Magdalena Ilieva

VÝROBA: Abraxas Film Ltd, Graal films a Little
Wing

ROK: 2014

STOPÁŽ: 105 minut

ŽÁNŘ: drama

ZEMĚ: Bulharsko, Řecko

PŮVODNÍ ZNĚNÍ: Bulharština

NAŠE PŘÍBĚHY NA STŘÍBRNÉM PLÁTNĚ

Evropský parlament s potěšením představuje tři filmy postupující do užšího výběru soutěže o filmovou cenu LUX FILM PRIZE 2015¹:

MEDITERRANEA, film Jonase Carpignana
(Itálie, Francie, USA, Německo, Katar)

MUSTANG, film Denize Gamze Ergüvenové
(Francie, Německo, Turecko, Katar)

UROK (LEKCE), film Kristiny Grozevy a Petara Valchanova
(Bulharsko, Řecko)

Tyto mnohohrstevné příběhy, které jsou výsledkem velkého nadšení a tvořivosti mladých evropských režisérů, budou promítány v průběhu čtvrtého ročníku projektu LUX FILM DAYS².

LUX FILM PRIZE

Kultura hraje klíčovou úlohu při utváření naší společnosti. V tomto duchu uděluje od roku 2007 Evropský parlament filmovou cenu LUX FILM PRIZE, s cílem rozšířit cirkulaci evropských filmů po celé Evropě a podnítit celoevropské diskuse a debaty k zásadním společenským otázkám. Filmová cena LUX FILM PRIZE je jedinečnou iniciativou. Vzhledem k tomu, že většina evropských koprodukcí zpravidla není promítána v jiných zemích, ani v EU, dává LUX FILM PRIZE výjimečnou příležitost otitulkovat tři evropské filmy ve 24 úředních jazycích EU.

Poslanci Evropského parlamentu zvolí vítěze LUX FILM PRIZE, který bude vyhlášen 25. listopadu 2015.

FILMOVÉ DNY LUX FILM DAYS

Filmová cena LUX FILM PRIZE dala vzniknout také projektu LUX FILM DAYS. Od roku 2012 přibližuje projekt LUX FILM DAYS širšímu evropskému publiku tři filmy soutěžící o filmovou cenu LUX FILM PRIZE. Zveme Vás na projekce v rámci projektu LUX FILM DAYS, který je nezapomenutelným kulturním zážitkem stírajícím hranice. Od října do prosince 2015 můžete společně s dalšími milovníky filmu z celé Evropy sledovat filmy *Mediterranea*, *Mustang* a *Urok (Lekce)* v jednom z 24 úředních jazyků EU. Nezapomeňte hlasovat pro film, který se Vám nejvíc líbil, prostřednictvím našich internetových stránek luxprize.eu nebo na naší facebookové stránce!

CENA DIVÁKŮ

Cena diváků LUX FILM PRIZE je udílena na základě volby publika. Využijte možnosti hlasovat pro jeden z filmů (*Mediterranea*, *Mustang* nebo *Urok (Lekce)*), a budete zařazeni do soutěže o účast na mezinárodním filmovém festivalu v Karlových Varech v červenci 2016 jako host Evropského parlamentu a o možnost vyhlásit vítěze ceny diváků.

¹ Filmová Cena LUX.

² Filmové Dny LUX.

SLEDUJTE,
DEBATUJTE
A HLASUJTE

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU